

Prezime Matovina

Prilog istraživanju jezičnog podrijetla, povijesne i geografske rasprostranjenosti prezimena Matovina

Sažetak

U radu se na temelju malobrojnog objavljenog arhivskog materijala i publikacija prikazuje i analizira jezično podrijetlo bunjevačkog prezimena Matovina, njegova povijesna i geografska rasprostranjenost u Republici Hrvatskoj. Dati su i toponimi na području Republike Hrvatske i Crne Gore koji sadrže ime Matovina.

Ključne riječi: Matovina, prezime, ime, Bunjevci, Lika, Podgorje.

1. Jezično podrijetlo prezimena Matovina

1.1. Motiv i vrijeme nastanka prezimena

Obzirom na jezično podrijetlo prezimena Matovina (motiv prezimena, značenje, način nastanka, vrijeme nastanka i način razvitka prezimena), prezime sam svrstao u dvije moguće skupine:

1. Prezime je motivirano osobnim imenom,
2. Prezime je motivirano nadimkom.

1.1.1. Prezime je motivirano osobnim imenom

Prezime Matovina (porijeklom Bunjevci ili »katolički Vlasi«) je motivirano osobnim (muškim) svetačkim imenom¹ Matej (lat. *Matthias*, *Matthew*) ili Matija (lat. *Matthaeus*, *Matthäus*, *Mattheus*)² koji su u govoru često izjednačeni^{3,4} ili vjerojatnije, nekom od njihovih brojnih ponarodenih izvedenica na području jugozapadnog Balkana nastalih kraćenjem (pokraćivanjem) i/ili derivacijom (sufiksacijom)⁵ svetačkog imena (npr. 1455. god. na području današnje R. Kosovo: Matoš; BiH 1585-1604. god.: Matija, Matijaš, Matko, Matuša; R. Hrvatska - Lika 1433-1712. god.: Matijaš, Matiaš, Matissa, Matul, Matko, Matijac, Matij, Matti, Matas, Mate, Mato, Matia, Matan, Matovina; lat. *Matheus*, *Mathia*, *Mathesa*, *Mathko*, *Matcho*),⁶ a moguće da je nastalo u drugoj polovici XVII. stoljeća u velebitskom Podgorju (Cesarica)⁷ pa su ga nositelji prezimena imali već prije svoga doseljenja u Liku⁸ ili je nastalo najkasnije u prvoj polovici XVIII. stoljeća u sjevernom dijelu Like (Saborsko).⁹

*Članak je nastao u Zagrebu, u razdoblju ožujak-travanj 2020. godine na poticaj Ivana Matovine iz Saborskog.

Nije isključena mogućnost da je prezime Matovina u doba formiranja bilo motivirano osobnim narodnim imenom muške osobe Matovina^{10,11} bez promjene izvornog oblika¹² (*Mattouina*),^{13,14} a koje proizlazi iz osobnog svetačkog imena Matej/Matija ili neke od njegovih brojnih ponarodenih izvedenica.

¹ Za potrebe ovog članka riječ „Osobno ime” označava vlastito ime (lat. *nomen proprium*) fizičke osobe. Prema hrvatskom zakonu „Osobno ime se sastoji od imena i prezimena. Ime, odnosno prezime može se sastojati od više riječi.” (Članak 2. Zakona o osobnom imenu, („Narodne novine” br.: 118/12. i 70/17.).

² Matija je muško (danas i žensko) osobno (vlastito) ime (lat. *nomen proprium*) izvedeno od hebrejskog imena מתיאִהוּ (Matityahu, Matityāhū, Matityāh, Mattitjah) sa značenjem „Božji dar”, „dar boga Jehove” prevedeno na starogrčki Ματθαῖος (Matthaios), a na latinski Matthias (I. ili a deklinacija, nepravilan nominativ). Matej je muško osobno (vlastito) ime izvedeno od hebrejskog imena Mattai i istog značenja kao i ime Matija, prevedeno na starogrčki Ματθαῖος, a na latinski Mattheus, Matthäus, Mattheus (II. ili o deklinacija -us), Matthew (u sjevernoj Europi) (Petar Šimunović, *Hrvatska prezimena*, Golden marketing, Zagreb 1995, 256; Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knjiga druga K-poni, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1972., 377-378). Ime se već od polovice X. stoljeća (Hrvati, Bugari i Srbi primili su kršćanstvo krajem IX. stoljeća) proširilo „s kršćanstvom u svih Slavena”, a motiv su dva Isusova učenika: Sveti Matej (apostol i evanđelist, kršćanski svetac) i Sveti Matija (apostol koji je izabran kao zamjena Judi Iškariotu i evanđelist (apokrifni), kršćanski svetac). U Rimokatoličkoj crkvi blagdan Sv. Mateja apostola i evanđelista se slavi 21. rujna (po Gregorijanskom kalendaru), a u Pravoslavnoj crkvi po Julijanskom kalendaru 16. studenoga (ili 29. studenoga po Gregorijanskom kalendaru). Blagdan Matije apostola u Rimokatoličkoj crkvi je prebačen nakon završetka Drugoga vatikanskoga koncila sa 24. ili 25. veljače (datum se u prijestupnoj godini pomicao za jedan dan) na 14. svibnja („Sveti Matija led razbija,...” ili „Matij Vinoriz“ u svibnju? Kuda ide ova Crkva.), a u Pravoslavnoj crkvi se slavi 09. kolovoza po Julijanskom kalendaru (ili 22. kolovoza po Gregorijanskom kalendaru).

³ Više o imenima sv. Mateja i sv. Matije i njihovim spomendanima u: Sanja Vulić, „O hrvatskim pučkim imenima spomendanama sv. Matije, apostola, i sv. Mateja, apostola i evanđelista, s etnonomastičkoga aspekta”, *Folia onomastica Croatica*, knjiga 24, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2015., 125-141, pristupano 13.04.2020., <https://hrcak.srce.hr/fovia-onomastica>.

⁴ Više o riječi Matej i Matija u: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knjiga druga K-poni, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1972., 378, pristupano 20.03.2020., <https://ia800304.us.archive.org/28/items/EtimologijskiRjecnikHrvatskogAlliSrpskogaJezika/PetarSkok-EtimologijskiRjecnikHrvatskogAlliSrpskogaJezika.pdf>; Vladimir Mažuranić, *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1908-1922., 397 pristupano 20.03.2020., https://archive.org/details/prinosi_za_hrvatski_pravno_povjestni_rjecnik_1908-vladimir_mazuranic/page/n4/mode/2up; Pero Budmani i Tomislav Maretić, ur., *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Dio VI, Zagreb 1904-1910., 518, 523, 531, 533, pristupano 20.03.2020., <https://ia802605.us.archive.org/34/items/rjecnikhrvatskog06jugouoft/rjecnikhrvatskog06jugouoft.pdf>.

⁵ „Drugom se preinakom osobnim imenima mijenja značenjski sadržaj, i to progresivnom tvorbom (sufiksacijom), npr. Jakiša (< Jákōv) ili regresivnom tvorbom (pokraćivanjem), npr. Bóžo (< Bòžidār). Osobna imena s takvim preinakama autor naziva varijantama osobnog imena.” (Živko Bjelanović, *Onomastičke teme*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2007., 97–110).

⁶ U povijesnim ispravama ime je zabilježeno u temeljnom i izvedenom obliku. U izvedenom obliku osobno ime se krati za jedan ili dva sloga, a na takvu okrnjenu osnovu dodaju se hipokoristični (-e, -o) ili deminutivni sufixi. Osobno ime Matej/Matija i njegove izvedenice zabilježene su u XV. i XVI. stoljeću na području jugozapadnog Balkana na području današnje Republike Kosovo, Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a rezultat su direktnog utjecaja kršćanstva (katolicizam, pravoslavlje) na tom području do dolaska Osmanlija. Vidi Dodatak.

⁷ Stjepan Pavičić, Vjekoslav Klaić, Jovan Erdeljanović, Rikard Pavelić, Karl Kaser, Mirko Marković i dr. ne spominju prezime Matovina u Lici, a Radoslav M. Grujić navodi izumrlo prezime Matovina u naselju Cesarica između Prizne i Karlobaga u velebitskom Podgorju („Popis izumrlih plemena u gospićkom kotaru, na osnovi topografskih naziva toga kotara. Matovina – Cesarica”, Grujić, *Plemenski rječnik*, 347). „...postojala je u Cesarici zidana crkva i u srednjem vijeku koju je sagradio Martin Frankopan. Tzv. Senjski peljar zabilježio je postojanje crkve ondje 1639. Kao i drugdje, nakon naseljavanja Bunjevaca, popravljane su stare crkve. U Cesarici je to bilo 1725. Posvećena je 1745. Zabilježeno da ona 1768. pored glavnog oltara sv. Jelene, ima i dva pokrajnja: jedan na čast sv. Matije, a drugi sv. Križa. Nova crkva sagrađena je 1773.” (Mile Bogović, „Crkva u velebitskom Podgorju u prošlosti i sadašnjosti”, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, broj 45, Gradski muzej Senj i Senjsko muzejsko društvo, Senj 2018., 28, pristupano 19.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/senjski-zbornik>).

⁸ Stjepan Pavičić, *Seobe i naselja u Lici*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Knjiga 41, Antropogeografska istraživanja III, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1962, 7.

⁹ Proces nastanka prezimena Matovina tekao je sporo, a odvijao se na prostoru velebitskog Podgorja i Like najkasnije od 1683. godine pa sve do 1763. godine kada je prezime zabilježeno u „Muster listi” i tako potvrđena njegova stalnost, nepromjenjivost i nasljednost.

¹⁰ Više o prezimenima nalik na osobna imena u: Petar Šimunović, *Naša prezimena: porijeklo, značenje, rasprostranjenost*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1985., 85-87. Vidi i: Franjo Maletić i Petar Šimunović, *Hrvatski prezimenik*. Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća, Knjiga 1, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2008.

1.1.2. Prezime je motivirano nadimkom

Prezime je motivirano nadimkom muške osobe koji proizlazi iz osobnog svetačkog imena Matej/Matija ili neke od njegovih ponarođenih izvedenica, a nastalo je u drugoj polovici XVII. stoljeća u velebitskom Podgorju (Cesarica) ili najkasnije u prvoj polovici XVIII. stoljeća u sjevernom dijelu Like (Saborsko).¹⁵

Smatram vrlo vjerojatnim da je prvotni motiv prezimena Matovina nadimak, a prezime je nastalo raslojavanjem (grananjem) jednog roda (lat. *gēns*) s istim prezimenom u maloj društvenoj zajednici na istom geografskom području (npr. Saborsko). Jedna ili više obitelji međusobno povezanih krvnim srodstvom i istim prezimenom čiji je zajednički muški predak imao osobno svetačko ime Matej/Matija ili vjerojatnije, neku od njegovih ponarođenih izvedenica: Matijaš, Matiaš, Matissa, Matul, Matko, Matijac, Matij, Matti, Matas, Mate, Mato, Matan ili Matovina dobila je nadimak po njemu (moguće još za njegova života) da bi se determinirala u odnosu na druge obitelji s istim prezimenom u selu. S vremenom je obiteljski nadimak pridodat prezimenu potisnuo prvotno prezime i sam postao obiteljsko ime (prezime).

1.2. Značenje i način nastanka prezimena

Prezime je augmentativ (uvećanica) osobnog imena Matej/Matija (vjerojatnije neke od njegovih ponarođenih izvedenica), a temeljno je značenje „veliki Matej/Matija” s pozitivnim, meliorativnim značenjem: „dobar, pošten, plemenit, darežljiv, pravedan, moralan, visok, jak,...Matej/Matija” ali može imati i negativno, pejorativno značenje (značenje

¹¹ Vrijeme nastanka imena Matovina smještam u prvu polovicu XVII. stoljeća u obalni dio Hrvatskog Primorja (Ledenice, Krmpote, Krivi Put, Senjska Draga) i velebitsko Podgorje (Sv. Juraj) ili najkasnije u drugu polovicu XVII. stoljeća u velebitsko Podgorje (Sv. Juraj) na habsburškom posjedu (Senjska kapetanija, Primorska krajina).

¹² Prezime je asufiksno („neizvedeno”), a nastalo je bez tvorbenog čina, tj. onimizacijom* (Valentin Putanec i Petar Šimunović, urednici, *Leksik prezimena Socijalističke republike Hrvatske*, Institut za jezik, Zagreb, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb 1976., VI.). Motivirajući leksem u formuli P = Y (P = prezime, Y = motivirajući leksem) za asufiksna prezimena može predstavljati naziv zanimanja (Z), osobno ime (O), nadimak (N), etnik/etnonim (E) ili može biti nepoznate motivacije (X). *Onimizacija - permutacija koinonima (apelativ, opća imenica, opća riječ) u idionim (onomastik, vlastito ime).

¹³ „*Popisani Louinchani Ki zemglie y koliko oni imaiu...21. Mattouina Kerpan ima zemglie pod kuchiom 150 Item kod Cmitessiczi 6 156 od lett 66, Sin Nikola 40, Juan 35, Simun 25, Pauval 20 Malla 2 xenskoga 7, Puskara 5*” (Karl Kaser, *Popis Like i Krbave 1712. godine*: obitelj, zemljišni posjed i etičnost u jugozapadnoj Hrvatskoj, Srpsko kulturno društvo Prosvjeta, Zagreb 2003., 256, pristupano 02.07.2019., <http://www.skdprosvjeta.com/pdf/9.pdf>).

¹⁴ Krpani su doselili u Lič 1627. godine iz područja koji okružuju gradovi Obrovac, Novigrad, Posedarje i Vinjerac („...od Posedarja, Vinjerca i Ražanca...preko Starigrada i Senja dođoše u Lič. Bile su to obitelji:...Krpan...”). Oko 1633. godine odselili su iz Liča (Ličkog polja) na područje Krmpota (Sv. Jakov), a oko 1654. godine (1645-67. god.) odselili su na jug u područje Sv. Jurja (Stjepan Pavičić i Ante Glavičić, „Naseljavanje Bunjevaca Krmpočana u senjskoj planini i primorju u prvoj polovici XII. stoljeća”, *Senjski zbornik*: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu, broj 10-11, Gradski muzej Senj i Senjsko muzejsko društvo, Senj 1984., 152, pristupano 19.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/senjski-zbornik>). Prije 1683. godine doselili su na područje Jablanca u velebitskom Podgorju, a krajem 1683. godine jedna obitelj Krpana naselila se u Karlobag. U 1686. godine jedna obitelj Krpana naselila se na područje Smiljana, a 1690. godine na područje Pazarišta. Prije popisa 1712. godine Bunjevci Krpani su naselili područje Bilaja, Gospića i Lovinca, a poslije 1791. godine i Boričevac. Više o vezi Krmpota, mirila i biliga u Mario Katić, „Mirila: porijeklo i značenje”, u: *Mirila: Kulturni fenomen*, ur. Andrej Pleterski, Goran Pavel Šantek, Zbirka Studia mythologica Slavica – Supplementa, Supplementum 3, Institut za arheologiju ZRC SAZU, Založba ZRC, Ljubljana 2010., 31-32, pristupano 16.03.2020., <https://books.google.hr/>).

¹⁵ Od Tridentskog koncila 1563. godine do Jozefinskog patenta 1780. godine (ali i poslije), imenska formula (osobno ime + prezime) i prezimena na području Podgorja, Like i Krbave (Vojne krajine, Habsburške Monarhije) su nestalna i promjenjiva pa je u manjim sredinama kakva je bila i Saborsko, obiteljski nadimak mogao obavljati ulogu prezimena. „A tom razgranjivanju u plemena učinjen je kraj koncem XVII. vijeka, kada Lika i Krbava dođoše pod vlast austrijsku, koja je zabranila porodicama mijenjanje plemenskih naziva i utvrdila...” (Radoslav M. Grujić, „Plemenski rječnik ličko-krbavske županije”, u: *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, knjiga XXI svezak 2., ur. D. Boranić, JAZU, Zagreb 1917., 281, pristupano 01.04.2020., <https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=20737>).

poruge, pogrde, prijezira, podcjenjivanja): „loš, nepošten, škrt, nepravedan, nemoralan, nizak, slab,...Matej/Matija”.^{16,17,18,19} Naime motiv i prvotno (pozitivno ili negativno) značenje u trenutku nastanka (doba formiranja) prezimena je s vremenom prilično zamagljeno i danas nije potpuno jasno (prema Josipu Krizmaniću Matovine su doselili iz Pazarišta gdje su imali prezime Balenović).²⁰

Prezime je nastalo od prisvojnog pridjeva (služi za iskazivanje pripadnosti) *Matov* izvedenog od vlastite imenice *Matej/Matija* (vjerojatnije od neke od njenih ponarođenih izvedenica) dodavanjem sufiksa –ov na hipokorističku osnovu *Mat* (*Mat-ov*) i dodavanjem sufiksa –ina na (augmentativni) pridjev (*Matov-ina*; način tvorbe: sufiksacija).

Srodno prezime Matovinović²¹ (pravo patronimno prezime *Mat-ov-in-ov-ić*, nepravo patronimno prezime *Mat-ov-in-ić*)²² zabilježeno je na istom području (Lika) kao i prezime Matovina.²³ Moguće je da je prezime Matovina nastalo kraćenjem prezimena Matovinović, a motiv je determiniranje u odnosu na druge obitelji s istim prezimenom u selu (Saborsko?).

¹⁶ „Za vlašku populaciju karakteristična su augmentativna osobna imena s meyorativnim (meliorativnim op.a.) značenjem -urda (Mišurda), -enda (Pilipenda, Lukenda), -unda (Šimunda), -(an)da (Mikulanda, Ivanda), -unda (Šimunda), -(an)deka (Jovandeka), -etina (Nikoletina), -ina (Jurina, Franina) itd.” (Petar Šimunović, „Lička toponomastička stratigrafija”, *Folia onomastica Croatica*, knjiga 19, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2010., 243, pristupano 09.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/fovia-onomastica>).

¹⁷ „Vlaško-bunjevački antroponimijski sklop ima još neke osobitosti, npr. prezimena na sufiks –as, te augmentativna prezimena na –ina.¹⁰⁸...¹⁰⁸ Prezimena na –as i augmentativna prezimena na –ina karakteristična su za dinarski kulturni areal, gdje je bilo rasprostranjeno vlaško stanovništvo. Prezimena na –as upućuju na neslavensko porijeklo (“svi -asi su Vlasi”), dok se augmentativna prezimena na –ina tumače teškim stočarskim životom u planini. Takva prezimena jedinstvena su pojava u slavenskim prezimenima. (Petar Šimunović, Hrvatska prezimena, 3 izd., Zagreb 2006., 129-130, 301) Prezimena navedenog tipa u popisu jesu: Maras, Paskas, Pekas, Vitas, odnosno Arežina, Javorina, Komadina, Ljuština, Matovina, Olbina, Polovina, Rukavina, Stranjina.” (Marko Šarić, „Predmoderne etnije u Lici i Krbavi prema popisu iz 1712./14. godine”, u: *Identitet Like: korijeni i razvitak*, Knjiga I., ur. Željko Holjevac, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb-Gospić 2009., 370, pristupano 24.03.2020., <https://www.pilar.hr/2009/12/objavljen-i-predstavljeno-zbornik-identitet-like-korijeni-i-razvitak/>).

¹⁸ „11. prezimena od augmentativa i pejorativa: Komadina, Markovina, Mišurina,...” (Putanec, Šimunović, *Leksik prezimena*, XIII). Augmentativ – uvećanica. Pejorativ – značenje poruge, pogrde, prijezira, podcjenjivanja.

¹⁹ „Augmentativni oblici imena (prezimana): Lukenda, Šimunda, Šimura, Šimundra, Pilipenda, Jurina i Franina nastali na prvotno dijalekatnom prostoru ikavskoštokavskoga dijalekta rasprostrli su se od Neretve pa gorjem do Čićarije u Istri i po Istri;...” (Petar Šimunović, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2009., 60). „Ponovit ćemo da se u hrvatskom dinarskom gorju od rijeke Neretve do Čićarije u Istri javljaju augmentativna osobna imena s meliorativnim značenjem: Ivanda, Lukenda, Milandura, Jakovina, Josina, Jurdana, Šimunda, Jovandeka itd. Objašnjenje te osobine vjerojatno leži u tamošnjoj vlaškoj onomastici jer je ista pojava zamijećena kod hrvatske vlaške populacije u Istri, koja je došla iz tih krajeva u XVI. stoljeću, i kod iste populacije u talijanskim Molisama, kamo su se doselili u XV. i XVI. stoljeću. Pojava je uočena, ali još nije istražena na zadovoljavajući način. Ista se augmentativnost s hipokorističnim nabojem zamjećuje i na rodbinskim nazivima: matetina "majčica", djedina "djedica", babetina "babica, bakica", dječetina "djeca" itd.” (Šimunović, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, 150). „U Dinarskom gorju potvrđena su mnoga imena i od njih izvedena prezimena s augmentativnim nabojem (Pilipenda, Ivanda, Lukenda, Šimunda, Jovandeka, Jakovina itd.). U slavenskom svijetu gdje vladaju deminutivni likovi, ova oaza upućuje na važne izvanjezične poruke.” (Šimunović, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, 170). „11. Prezimena od augmentativnih i pejorativnih riječi: Komadina, Markovina, Mišurina, Nožina, Petrina, Buronja, Deronja, Nogulović, Krpuša, Barbača, Marača, Ivanda, Čorkalo, Šurkalo, Zabadalo, Zaprdelo, Krivokuća, Palikuća itd.” (Ante Šupuk, „Klasifikacija prezimena po značenju”, *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, god. 15 br. 4, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb 1967., 124-125, pristupano 19.04.2020., <https://hrcak.srce.hr/jezik>).

²⁰ Josip Krizmanić, *Saborsko i uža okolica*, Ogranak Matice hrvatske Ogulin, Ogulin 1995., 93.

²¹ Prema Peri Budmaniju prezime Matovinović „Biće postalo od osnove pridjeva Matovinov, a to od osnove imena Matovin (t.j. Matej ili Matija, od mila), kojemu nema potvrde.” (Budmani, Maretić, *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 533).

Prezimena Matovina, Matovinović, Mátović i Mátović u: Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika, knjiga 12, makven-mozurica, ur. Mitar Pešikan (Речник српскохрватског књижевног и народног језика, књига 12, маквен - мозурица, ур. Митар Пешикан, Институт за српскохрватски језик, Српска академија наука и уметности, Београд 1984.) Institut za srpskohrvatski jezik, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd 1984., 199, pristupano 09.04.2020., <https://books.google.hr/>. Jovan Erdeljanović bunjevačko prezime Matovinović svrstava u grupu „...prezimana, koja su ili sasvim neobična, tako da su mogla postati samo na jednom mestu, ili su uopšte veoma retka ili (ma u kom pogledu) osobito karakteristična...kod samih primorsko-ličkih Bunjevaca” (Jovan Erdeljanović, *O poreklu Bunjevaca* (Jovan Erdeljanović, O poreklu Буњеваца), Posebna izdanja knjiga LXXIX, Filozofski i filološki spisi knjiga 19, Srpska kraljevska akademija, Beograd 1930., 180, pristupano 07.07.2019., [https://www.poreklo.rs/2014/01/05/digitalna-biblioteka-portala-poreklo: Bunjevačka prezimena, Portal Poreklo \(Буњевачка презимена, Портал Порекло\), pristupano 10.12.2013., http://www.poreklo.rs/2012/06/08/bunjevačka-prezimana-2/](https://www.poreklo.rs/2014/01/05/digitalna-biblioteka-portala-poreklo: Bunjevačka prezimena, Portal Poreklo (Буњевачка презимена, Портал Порекло), pristupano 10.12.2013., http://www.poreklo.rs/2012/06/08/bunjevačka-prezimana-2/)).

2. Toponimi

2.1. Toponimi na području Republike Hrvatske

Na području Republike Hrvatske nalaze se toponimi koji sadrže ime Matovina:

- Naselje Matovinska Lisina u sjevernoj Lici između naselja Poljanak i Selište Drežničko, a sjeverozapadno od naselja Korana.²⁴

2.2. Toponimi na području Crne Gore

Na području Crne Gore nalaze se toponimi koji sadrže ime Matovina:

- Kopnena obradiva površina Matovina u selu Škaljari kod Kotora 1913. godine (danas su Škaljari prigradsko naselje grada Kotora u sastavu općine Kotor u Boki kotorskoj),²⁵
- Kopnena površina Matolovina u naselju Škaljari (Kotor) 2019. godine,²⁶

²² „Jednom smo već isticali da prava patronimna prezimena nose u sebi gramatički morfem kojim se izražava posvojnost (-ov/-ev, -in), i završni morfem -ić. Prava patronimna prezimena Mark-ov-ić, Jurj-ev-ić, Mar-in(ić) starija su od prezimena koja su po porijeklu zapravo hipokoristično-deminutivni oblici osobnih imena: Ivić, Jurić, Pribić. Takva osobna imena nisu ni danas rijetkost.” (Šimunović, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, 180). Više o pravim i nepravim patronimnim prezimenima u: Šimunović, *Naša prezimena*, 77-79.

²³ Bunjevci Matovinovići su se naselili u Cerje (područje Lovinca) poslije 1712. godine („...između 1714. i 1716. godine, ...“ Mirko Marković, „O etnogenezi stanovništva Like”, u: *Zbornik za narodni život i običaje*, knjiga 53, ur. Andre Mohorovičić Mirko Marković, HAZU, Zagreb 1995., 164, pristupano 01.04.2020., <https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=10675>. Mirko Marković, *Ličani kroz prošlost*, Znanost u džepu, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb 2001., 105.), a poslije 1791. godine u Gornji Lapac (Pavičić, *Seobe i naselja u Lici*, 227, 233). Prema registru kućarine i tecivarine I. i II. razreda krajem 1915. godine najveći broj nositelja prezimena Matovinović zabilježen je u Cerju (Lovinac) njih 20, a u Gornjem Lapcu samo 1 (Grujić, *Plemenski rječnik*, 314). „Još mogu dva mjesta naznačiti, u kojih su potomci Bunjevaca i danas, a to je Saborsko u Kapeli, nedaleko od Plitvica i Vagana blizu Drežnika. Tu imade... Matovinovića...(Ivan Murgić, „Uspomene na Gornju Krajinu s osobitim obzirom na Bunjevce”, *Vienac zabavi i pouci*, Tečaj (God.) XIV., Br. 5., ur. Fran Folnegović, Dionička tiskara, Zagreb 1882., 75). „Prema popisu od 1929 i 1930.” (?) godine (valjda popis stanovništva Kraljevine Jugoslavije iz 1931. god.) najveći broj Matovinovića nalazio se u Saborskom (29) i Lovincu (21), a zabilježeni su i u Kotarima Sisak, Slatina, Virovitica, Gradiška, Brod, Županja, Đakovo, Našice, Požega i Slunj (Pavičić, *Seobe i naselja u Lici*, 280). Najveći broj nositelja prezimena i obitelji s tim prezimenom 1948. godine nalazio se na području Kotara Gračac u naseljima Ličko Cerje, Malo Cerje i Sveti Rok (Putanec, Šimunović, *Leksik prezimena*, 411). Rikard Pavelić za prezime Matovinović kaže „U SR Hrvatskoj najbrojnija su ova bunjevačka porodična imena i to:...Matovinović...” (Rikard Pavelić, *Bunjevci*, Osobna naklada, Zagreb 1973.,14).

²⁴ Geoportal Državne geodetske uprave RH, pristupano 16.03.2020., <https://geoportal.dgu.hr/>.

²⁵ „3. Шкаљари. Ово со село налази у процоли, између подножја Ловћена и Врмца, испод Горажде и Тројице.”... „Село има земаља за обрађивање, алн не много. То су оранице (71 х.), вртови (17), ниногради (148), а остало су пашњаци (338) и шуме (15). Све, осим пашњака н шуме, је код куће, а они су по сата од кућа далеко. Те се земље зову: Грбичић, Матовина, Под нрше,...” (Savo Nakidenović, „Boka” (Savo Naikihenoviћ, Boka, Српски етнографски зборник, књига XX, Населја српских земаља, књига 9, Српска краљевска академија, Београд 1913.), у *Sрpski етнографски зборник*, књига XX, Населја српских земаља, књига 9, Српска краљевска академија, Београд 1913., 233, pristupano 09.04.2020., <https://www.poreklo.rs/2013/07/17/kompletna-digitalna-zbirka-47-knjiga-naselja-i-poreklo-stanovnistva/>).

²⁶ Domagoj Vidović 2019. godine u naselju Škaljari ne navodi toponim Matovina ali navodi toponime: Matolovina, Matovi doci i Matijevo. U toponimiji Boke kotarske nalazi se i kršćansko osobno ime „Matija, Mato (< Matej//Matija)” u toponimu / antroponimu (nadimak) „Matolovina (< Matola < Mato < Matej/Matija)”, imenu crkve svetoga Matije (Mateja?) u Dobroti i imenu rta svetoga Matije u Dobroti (Domagoj Vidović, „Pogled u toponimiju Kotorskoga zaljeva”, *Studia lexicographica*, časopis za leksikografiju i enciklopedistiku, godina 13, broj 24, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2019., 101-116, pristupano 09.04.2020., <https://hrcak.srce.hr/>).

- Ulica Matovina nalazi se u naselju Kostanjica (u sastavu općine Kotor u Boki kotorskoj),
- Planinsko područje Matovine udaljeno 10 km jugoistočno od Podbišća (Mojkovac)²⁷ i 4 km južno od rudnika olova i cinka „Brskovo”.^{28,29}

Slika 1. Matovine, planinsko područje 10 km jugoistočno od Podbišća (Općina Mojkovac), Crna Gora.³⁰

3. Povijesna i geografska rasprostranjenost prezimena Matovina

Na temelju objavljenog arhivskog materijala i publikacija, moguće područje prezimena Matovina od prve polovice XVII. stoljeća do pred kraj XVII. stoljeća (1645-89. god.) je velebitsko Podgorje (Cesarica). Krajem XVII. stoljeća (1689-90. god.) nakon oslobođenja od Osmanlija, nova područja prezimenā Matovina postaju zapadna i srednja Lika, a početkom XVIII. stoljeća (1708-15. god.) sada već bunjevačko prezime Matovina proširilo se na sjeverni dio Like. U srpnju 1763. godine prezime Matovina nalazi se na području nadležnosti Ogulinske graničarske regimente br. 3 (njem. *Ogulliner Gränz Regiment No. 3*), a u svibnju 1787. godine zabilježeno je u Saborskom na dva kućna broja.

Prema popisu stanovništva 1948. godine na teritoriju Republike Hrvatske su zabilježene 582 osobe s prezimenom Matovina (480 nositelja prezimena Matovina, 86 obitelji s tim prezimenom i 16 nositelja prezimena Matovina u koji nemaju svoje domaćinstvo

²⁷ Više o položaju, povijesnom i geografskom razvoju općine Mojkovac, porijeklu i migracijama stanovništva, karakteristikama naselja u: Milovan Jevrić, *Stanovništvo opštine Mojkovac* (Милован Јеврић, Становништво општине Мојковац, Посебна издања, књига 59, уредник Стеван М. Станковић, Српско географско друштво, Београд 1984.), Posebna izdanja, knjiga 59, ur. Stevan M. Stanković, Srpsko geografsko društvo, Beograd 1984. pristupano 09.04.2020., <https://books.google.hr/books>.

²⁸ „Bogavac-Bogavac (Petrovdan) je porodica zabeležena...Od njih su u: Žari, Matovina, Podbišću,...” (Vukota Miljanić i Akim Miljanić, *Prezimana u Crnoj Gori* (Вукота Миљанић, Аким Миљанић, Презимена у Црној Гори), Beogradska knjiga, Beograd 2002., 38).

²⁹ Obzirom na povijesni i geografski razvoj naselja, porijeklo i migracije stanovništva toponimi u Crnoj Gori koji sadrže ime Matovina u doba njihovog formiranja na području Kotorskog zaljeva su motivirani osobnim svetačkim imenom Matej/Matija, a motiv toponima na području općine Mojkovac prilično je zamagljen i danas nije potpuno jasan. Matthaesus (Matej/Matija) je bio jedan od najčešćih srednjovjekovnih muških osobnih imena među vlastelom u Kotoru, a prezimena potvrđena u mjesnim povijesnim vrelima do konca XV. stoljeća u Boki kotorskoj nastala od osobnih imena su „Matijević (< Matej/Matija), Mätković (< *Matko < Mato < Matej/Matija) i Mätović (< Mato < Matej/Matija)” (Domagoj Vidović, „Pogled u prezimenski fond Hrvata u Crnoj Gori”, *Folia onomastica Croatica*, knjiga 28, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2019., 187, 190, 194, pristupano 08.04.2020., <https://hrcak.srce.hr>).

³⁰ Topografska karta 1:25000 Ivangrad 1-2 (Majstorovina), br. lista: 628-1-2, Vojnografski institut, Beograd 1972., pristupano 10.04.2020., https://www.topografskakarta.com/jugo/download/srb_25/ivangrad_2/h644.html.

(podstanari, namještenici, u policiji i sl.)). Najveći broj Matovina nalazio se Lici i Slavonskoj Podravini. U sjevernom dijelu Like u naselju Saborsko (Kotar Ogulin) nalazilo se 215 nositelja prezimena Matovina i 34 obitelji s tim prezimenom, a u istočnom djelu Like u naselju Poljanak (Kotar Titova Korenica) 79 nositelja prezimena Matovina i 16 obitelji s tim prezimenom. U Slavonskoj Podravini u naselju Levinovac (Kotar Virovitica) nalazilo se 89 nositelja prezimena Matovina i 13 obitelji s tim prezimenom, u naselju Sladojevački Lug (Kotar Podravska Slatina) 28 nositelja prezimena i 3 obitelji s tim prezimenom, u naselju Rodin Potok (Kotar Virovitica) nalazilo se 13 nositelja prezimena i 3 obitelji s tim prezimenom, u naselju Kapan (Kotar Virovitica) 7 nositelja prezimena i 2 obitelji s tim prezimenom. Prezime Matovina zabilježeno je u Kotaru Virovitica i u naseljima Suhopolje, Terezino Polje i Pepelana.^{31,32}

Prema podacima prikupljenim u popisu stanovništva, na teritoriju Republike Hrvatske je 2011. godine zabilježeno 638 osoba s prezimenom Matovina.³³

3.1. Prezime Matovina, Saborsko

Graničar Marko Matovina pripadnik tjelesne gardijske (garda) satnije (njem. *Leib Compagne*) upisan su u mjesečni popis (njem. *Standes-Tabelle*) osoblja s platnog spiska Ogulinske graničarske regimente br. 3 (njem. *Ogulliner Gränz Regiment No. 3*) u srpnju 1763. godine.³⁴

Monatstabelle für den Mense Julio 1763.	
Corporal	Nicola Rogernilovich unv
serjant	Jovan Chromilovich sr.
serjant	Jovan Lektich sr.
serjant	Emilija Gerba
serjant	Radovan Kofanovich
	Juko Gerba
	Ljuba Chikora
	Glia Chalima
	Gajo Plebit
	Clavij Duffas
	Emilija Strojman Jovijlo
	Chario Matovina
	Božo Spagna
	Marko Ruppelbanin
	Johano Ludviga
	Božo Scholaja - grenader
	Stjepan Ogriš
	Božo Čupriš
	Matovina - grenader

Slika 2. Marko Matovina, pripadnik Ogulinske graničarske regimente br. 3, srpanj 1763. godine.³⁴

³¹ Putanec, Šimunović, *Leksik prezimena*, 411.

³² Zbog pandemije Corona virusa i zatvorenih knjižnica nisam imao pristup knjizi „Franjo Maletić i Petar Šimunović, *Hrvatski prezimenik. Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća*. Knjiga 1, 3, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2008.” pa nisam prikazao podatke o geografskoj rasprostranjenost prezimena Matovina prema popisu stanovništva iz 2001. godine.

³³ „Imena i prezimena u Republici Hrvatskoj.” *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.*, Državni zavod za statistiku RH, pristupano 26.01.2019., <https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censusnames.htm>.

U mjesečnoj evidenciji vojnika (njem. *Musterlisten und Standestabellen*) Ogulinske graničarske pukovnije br. 3 (njem. *Ogulliner Gränz Regiment No. 3*) za svibanj 1787. godine upisan je Mate Matovina iz Saborsko kbr. 10, raspoređen u Jezero (selo između Ličke Jesenice i Plaškog), Nikola Matovina iz Saborsko kbr. 10 raspoređen u Jesenicu i Marko Matovina iz Saborsko kbr. 11 raspoređen u Plaški.³⁵

Saborsko 7	"	"	Luca Kollner	---
" 10	"	"	Mate Matovina	---
" 12	"	"	Joseph Dutoraj	---
Plaški 10	"	"	Nicola Matovina	---
Saborsko 10	"	"	Marco Matovina	---
" 11	"	"	Marko Matovina	---

Slika 3. Mate i Nikola Matovina iz Saborsko kbr. 10, Marko Matovina iz Saborsko kbr. 11, svibanj 1787. godine.³⁵

³⁴ Musterlisten* und Standestabellen**, 1757-1820. Österreich. Armee. Grenzinfanterie Regiment 03. Fasz. 3396-3397 1763-1774, film 1237357, DGS 7683855, Grenz - Inf. reg. 3 Standes tabellen 1763, Mikrofilmroll number 44, Oesterreichisches Staatsarchiv, publication: Salt Lake City, Utah: Gefilmt durch The Genealogical Society of Utah, 1979, pristupano 14.07.2019., [https://www.familysearch.org/search/catalog/80152?availability=Family%20History%20Library;picture No. 12](https://www.familysearch.org/search/catalog/80152?availability=Family%20History%20Library;picture%20No.12), pristupano 14.07.2019., <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C9TR-MKC8?i=11&cat=80152>.

*„Muster liste” (muster - muštranje, smotra) su poimenični popisi plaćenih vojnika na svakom odsjeku Vojne krajine, u ovom slučaju na Hrvatskoj krajini.

**„Standes-Tabelle” su redovni mjesečni personalni iskazi o osoblju s platnog spiska u pukovnijama.

³⁵ Musterlisten und Standestabellen, 1757-1820. Österreich. Armee. Grenzinfanterie Regiment 03. Fasz. 3398-3399 1775-1787, film 1237359, DGS 7683857, Grenz - Inf. reg. 3 Standes tabellen vol. no. 399 1781-1787, Mikrofilmroll number 46, Oesterreichisches Staatsarchiv, publication: Salt Lake City, Utah: Gefilmt durch The Genealogical Society of Utah, 1979, pristupano 14.07.2019., [https://www.familysearch.org/search/catalog/80152?availability=Family%20History%20Library;picture No. 530](https://www.familysearch.org/search/catalog/80152?availability=Family%20History%20Library;picture%20No.530), pristupano 14.07.2019., <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C9T5-1SMY-P?i=529&cat=80152>.

4. Zaključak

Motiv prezimena, prvotno značenje, način nastanka i vrijeme nastanka prezimena je s vremenom prilično zamagljeno i danas nije potpuno jasno. Moguća su dva motiva prezimena: ime i nadimak. Malobrojni izvori informacija ne daju cjelovitu sliku o povijesnoj i geografskoj rasprostranjenosti bunjevačkog prezimena Matovina na prostoru današnje Republike Hrvatske sve do druge polovice XVIII. stoljeća. Prezime je karakteristično za sjevernu Liku, naselje Saborsko koje je unatoč jakih povijesnih migracija i smjena stanovnika regionalni (područni) centar prezimena na teritoriju današnje Hrvatske u protekle 233 godine.

Verba volant, scripta manet

Saborsko.net

4. Objavljeni izvori i literatura

Aličić, Ahmed S. *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine*, Sveska I, Katastarski popisi ejaleta Bosna, Dobra knjiga, Sarajevo 2014.

Bjelanović, Živko. *Onomastičke teme*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2007.

Bogović, Mile. „Crkva u velebitskom Podgorju u prošlosti i sadašnjosti”, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, broj 45, Gradski muzej Senj i Senjsko muzejsko društvo, Senj 2018., pristupano 19.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/senjski-zbornik>.

Budmani, Pero i Maretić, Tomislav. ur., *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Dio VI, Zagreb 1904-1910., pristupano 20.03.2020., <https://ia802605.us.archive.org/34/items/rjecnikhrvatskog06jugouoft/rjecnikhrvatskog06jugo-uoft.pdf>.

Bunjevačka prezimena, *Portal Poreklo* (Буњевачка презимена, Портал Порекло), pristupano 10.12.2013., <http://www.poreklo.rs/2012/06/08/bunjevačka-prezimana-2/>.

Buzov, Snježana. „Petrova gora, vlaška nahija”, *Godišnjak Titius*, godina 4 broj 4, Znanstveni projekt TITIUS: Porječje Krke - baština i sociokulturni razvoj (Filozofski fakultet u Splitu), Split 2011., pristupano 25.08.2019., <https://hrcak.srce.hr/god-titius>.

Erdeljanović, Jovan. *O poreklu Bunjevaca* (Јован Ердељановић, О пореклу Буњеваца), Posebna izdanja knjiga LXXIX, Filozofski i filološki spisi knjiga 19, Srpska kraljevska akademija, Beograd 1930., pristupano 07.07.2019., <https://www.poreklo.rs/2014/01/05/digitalna-biblioteka-portala-poreklo>.

Geoportal Državne geodetske uprave RH, pristupano 16.03.2020., <https://geoportal.dgu.hr/>.

Grujić, Radoslav M. *Plemenski rječnik ličko-krbavske županije*, Zbornik za narodni život i običaje južnih slavena, knjiga XXI., svezak 2., ur. D. Boranić, JAZU, Zagreb 1917.

Hadžibegić, Hamid; Handžić Adem; Kovačević, Ešref. *Oblast Brankovića, opširni katastarski popis iz 1455. godine*, Serija II, Defteri, Knjiga 2, sv. 1, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 1972.

Handžić, Adem. *Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine*, sv. I/1, Bošnjачki institut Zürich, Odjel Sarajevo, Orijentalni institut, Sarajevo 2000.

Jevrić, Milovan. *Stanovništvo opštine Mojkovac* (Милован Јеврић, Становништво општине Мојковац, Посебна издања, књига 59, уредник Стеван М. Станковић, Српско географско друштво, Београд 1984.), Posebna izdanja, knjiga 59, ur. Stevan M. Stanković, Srpsko geografsko društvo, Beograd 1984. pristupano 09.04.2020., <https://books.google.hr/books>.

Kaser, Karl. *Popis Like i Krbave 1712. godine: obitelj, zemljišni posjed i etičnost u jugozapadnoj Hrvatskoj*, Srpsko kulturno društvo Prosvjeta, Zagreb 2003., pristupano 02.07.2019., <http://www.skdprowsvjeta.com/pdf/9.pdf>.

Katić, Mario. „Mirila: porijeklo i značenje”, *Mirila: Kulturni fenomen*, ur. Andrej Pleterški, Goran Pavel Šantek, Zbirka Studia mythologica Slavica – Supplementa, Supplementum 3, Institut za arheologiju ZRC SAZU, Založba ZRC, Ljubljana 2010., 15-35, pristupano 16.03.2020., <https://books.google.hr/>.

Klaić, Vjekoslav. „Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku”, *Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva*, Nove serije sveska VII. 1904, Arheološki odjel Narodnoga muzeja u Zagrebu, Zagreb 1904., 129-144, pristupano 15.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/vjesnik-amz>.

Krizmanić, Josip. *Saborsko i uža okolica*, Ogranak Matice hrvatske Ogulin, Ogulin 1995.

Maletić, Franjo; Šimunović, Petar. *Hrvatski prezimenik*. Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća, Knjiga 1, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2008.

„**Matija**”, *Mrežno izdanje Hrvatske enciklopedije*, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža”, pristupano 12.03.2020., <http://www.enciklopedija.hr/>.

Mažuranić, Vladimir. *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1908-1922., pristupano 20.03.2020., https://archive.org/details/prinosi_za_hrvatski_pravno_povjestni_rjecnik_1908-vladimir_mazuranic/page/n4/mode/2up.

Miljanić, Vukota; Miljanić, Akim. *Prezimana u Crnoj Gori* (Вукота Миљанић, Аким Миљанић, Презимена у Црној Гори), Beogradska knjiga, Beograd 2002.

Marković, Mirko. „O etnogenezi stanovništva Like”, u: *Zbornik za narodni život i običaje*, knjiga 53, ur. Andre Mohorovičići Mirko Marković, HAZU, Zagreb 1995., 73-190, pristupano 01.04.2020., <https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=10675>.

Marković, Mirko. *Ličani kroz prošlost*, Znanost u džepu, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb 2001.

Murgić, Ivan. „Uspomene na Gornju Krajinu s osobitim obzirom na Bunjevce”, *Vienac zabavi i pouci*, Tečaj XIV., Broj 2-8, ur. Fran Folnegović, Dionička tiskara, Zagreb 1882.

Musterlisten und Standestabellen, 1757-1820. Österreich. Armee. Grenzinfanterie Regiment 03. Fasz. 3396-3397 1763-1774, film 1237357, DGS 7683855, Grenz - Inf. reg. 3 Standes tabellen 1763, Mikrofilmroll number 44, Oesterreichisches Staatsarchiv, publication: Salt Lake City, Utah: Gefilmt durch The Genealogical Society of Utah, 1979, pristupano 14.07.2019., <https://www.familysearch.org/search/catalog/80152?availability=Family%20History%20Library>.

Musterlisten und Standestabellen, 1757-1820. Österreich. Armee. Grenzinfanterie Regiment 03. Fasz. 3398-3399 1775-1787, film 1237359, DGS 7683857, Grenz - Inf. reg. 3 Standes tabellen vol. no. 399 1781-1787, Mikrofilmroll number 46, Oesterreichisches Staatsarchiv, publication: Salt Lake City, Utah: Gefilmt durch The Genealogical Society of Utah, 1979, pristupano 14.07.2019.,

<https://www.familysearch.org/search/catalog/80152?availability=Family%20History%20Library>.

Nakiđenović, Savo. „Boka” (Саво Накићеновић, Бока, Српски етнографски зборник, књига XX, Населја српских земаља, књига 9, Српска краљевска академија, Београд 1913.), у: *Srpski etnografski zbornik*, књига XX, Населја српских земаља, књига 9, Српска краљевска академија, Београд 1913., приступано 09.04.2020., <https://www.poreklo.rs/2013/07/17/kompletna-digitalna-zbirka-47-knjiga-naselja-i-poreklo-stanovnistva/>.

Pavelić, Rikard. *Bunjevci*, Osobna naklada, Zagreb 1973.

Pavičić, Stjepan. *Seobe i naselja u Lici*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Knjiga 41, Antropogeografska istraživanja III, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1962.

Pavičić, Stjepan; Glavičić, Ante. „Naseljavanje Bunjevaca Krmročana u senjskoj planini i primorju u prvoj polovici XII. stoljeća”, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, broj 10-11, Gradski muzej Senj i Senjsko muzejsko društvo, Senj 1984., 151-154, приступано 19.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/senjski-zbornik>.

Putanec, Valentin; Šimunović, Petar. ur., *Leksik prezimena Socijalističke republike Hrvatske*, Institut za jezik, Zagreb, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb 1976.

Skok, Petar. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, књига друга K-poni, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1972., приступано 20.03.2020., <https://ia800304.us.archive.org/28/items/EtimologijskiRjecnikHrvatskogallSrpskogaJezika/PetarSkok-EtimologijskiRjecnikHrvatskogallSrpskogaJezika.pdf>.

Šarić, Marko. „Predmoderne etnije u Lici i Krbavi prema popisu iz 1712./14. godine”, у: *Identitet Like: korijeni i razvitak*, Knjiga I., ur. Željko Holjevac, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb-Gospić 2009., 325-384, приступано 24.03.2020., <https://www.pilar.hr/2009/12/objavljen-i-predstavljen-zbornik-identitet-like-korijeni-i-razvitak/>.

Šimunović, Petar. *Hrvatska prezimena*, Golden marketing, Zagreb 1995.

Šimunović, Petar. „Lička toponomastička stratigrafija”, *Folia onomastica Croatica*, књига 19, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2010., 223-246, приступано 09.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/fovia-onomastica>.

Šimunović, Petar. *Naša prezimena: porijeklo, značenje, rasprostranjenost*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1985.

Šimunović, Petar. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2009.

Šupuk, Ante. „Klasifikacija prezimena po značenju”, *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, god. 15 br. 4, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb 1967., 121-127, приступано 19.04.2020., <https://hrcak.srce.hr/jezik>.

Topografska karta 1:25000 Ivangrad 1-2 (Majstorovina), br. lista: 628-1-2, Vojnografski institut, Beograd 1972., pristupano 10.04.2020., https://www.topografskakarta.com/jugo/download/srb_25/ivangrad_2/h644.html.

Vidović, Domagoj. „Pogled u toponimiju Kotorskoga zaljeva”, *Studia lexicographica*, časopis za leksikografiju i enciklopedistiku, godina 13, broj 24, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2019., 97-122, pristupano 09.04.2020., <https://hrcak.srce.hr>.

Vidović, Domagoj. „Pogled u prezimenski fond Hrvata u Crnoj Gori”, *Folia onomastica Croatica*, knjiga 28, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2019., 187, 190, 194, pristupano 08.04.2020., <https://hrcak.srce.hr>.

Zakon o osobnom imenu, („Narodne novine” br.: 118/12. i 70/17.)

Saborsko.net

5. Dodatak

Osobno ime Matej/Matija i njegove izvedenice zabilježene su u XV. i XVI. stoljeću na području jugozapadnog Balkana na području današnje Republike Kosovo, Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a rezultat su direktnog utjecaj kršćanstva (katolicizam, pravoslavlje) na tom području do dolaska Osmanlija.

a) Republika Kosovo:

- 1455. godine u oblasti Vuka Brankovića (područje današnje Republike Kosovo op.a.): „Matoš, njegov brat (Radovan, prišlac op.a.), selo Slivovo, sjeverozapadno od Uroševca; Matoš, sin Milivoja, selo Bacino (Bajcino)” (Hamid Hadžibegić, Adem Handžić i Ešref Kovačević, *Oblast Brankovića, opširni katastarski popis iz 1455. godine*, Serija II, Defteri, Knjiga 2, sv. 1, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 1972., 119, 302).

b) Bosna i Hercegovina:

- 1585. godine u nahiji Soko i Goražde u Hercegovini: „Matija, sin Radosavov; Andrija, sin Matijašev; Baština Matka krstjana” (Ahmed S. Aličić, *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine*, Sveska I, Katastarski popisi ejaleta Bosna, Dobra knjiga, Sarajevo 2014., 91, 373, 380),

- 1604. godine u nahiji Visoko (područje Visokog, Fojnice i Kreševa) u Bosni: „Matijaš, selo Dežavica; Matija, Matuša selo Jelaška” (Adem Handžić, *Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine*, sv. I/1, Bošnjački institut Zürich, Odjel Sarajevo, Orijentalni institut, Sarajevo 2000., 503, 506, 507).

c) Republika Hrvatska:

- 1433. godine u starohrvatskoj župi Lika na „...imanju svetoga Ivana crikve v Lici na Gori...” navode se „...Mi..., i sudci Vlaški, po imeni:..., Matiaš Vlkotić i Matiaš Jelčić, takoje pristava stola Vlaškoga: Matul Rubanović... i svi dobri Vlasi v Hrvatih,...” (Vjekoslav Klaić, „Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku”, *Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva*, Nove serije sveska VI. 1902, Arheološki odjel Narodnoga muzeja u Zagrebu, Zagreb 1902., 26, pristupano 15.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/vjesnik-amz>).

- 1437. godine: „...Mathko de Thalowcz, Dalm., Croat, et Sclauonie banus...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 18),

- 1466. godine 15. svibnja u starohrvatskoj župi Krbava: „...iudices iurati sedis Corbauiensis:...Matheus Wlkohnych,...Mathiam Gunkouich,...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VII., 131),

- 1486. godine u župi Gacka: „...plemenit č(lovi)k Matko Novaković...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 13),

- 1489. godine „...pred crkvom sv. Duha kod Senja...” u starohrvatskoj župi Senj: „Matcho Nouachouich,...Mathesa Micha Ricanin...” iz župe Gacka (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 13),

- 1490. godine pred crkvom sv. Jurja „Na Skurini” u starohrvatskoj župi Lika: „...i mi sudci (plemenitog stola op.a.)...po imenu:...Matijac Piričić..., Matij Babić...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 28),

- 1493. godine u Nebljuškoj župi: „...i četiri suca stola Humskoga, po imeni Matijaš Vitulović,...” (Vjekoslav Klaić, „Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku”, *Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva*, Nove serije sveska VII. 1904, Arheološki

odjel Narodnoga muzeja u Zagrebu, Zagreb 1904., 143, pristupano 15.03.2020., <https://hrcak.srce.hr/vjesnik-amz>),

- 1497. godine pred crkvom sv. Marije u Črnoj Vasi u starohrvatskoj župi Lika: „...Matijaš Ždralić,...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 28),
- 1497. godine u župi Gacka: „Dixit dominus Matthaeus plebanus Dollensis...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 14),
- 1502. godine „...Mathko Gasparynych,...” iz župe Gacka (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 14),
- 1507. godine u starohrvatskoj župi Lika: „Jeronime, relicte condam Mathie Nowakowyth de Gaczka,...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 21),
- 1521. godine u starohrvatskoj župi Lika: „Matij Tvrdčić z Lagodušić,...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 30),
- 1585. godine u nahiji Petrova gora (područje između Trogira, Šibenika, planine Moseć i morske obale op.a.): „Selo Brnjica, ... pripada (nahiji op.a.) Petrovoj Gori...Baština Nikole sina Matijinog...Baština Martina sina Matijinog” „Selo Utori (Drniš op.a.), pripada Petrovoj Gori...Baština Matijaša sina Nikolinog” „Selo Vinjani,... pripada Petrovoj Gori...Baština Petra sina Matijinog” (Snježana Buzov, „Petrova gora, vlaška nahija”, *Godišnjak Titius*, godina 4 broj 4, Znanstveni projekt TITIUS: Porječje Krke - baština i sociokulturni razvoj (Filozofski fakultet u Splitu), Split 2011., 322, 323, 328, pristupano 25.08.2019., <https://hrcak.srce.hr/god-titius>),
- Matija Korvin, hrvatsko-ugarski kralj 1458–90. godine: „Kralj Matijaš Korvin...” „Mathias rex...” (Klaić, *Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku*, VI., 2, 27),
- Matija, hrvatsko-ugarski kralj (kao Matija II.) 1608–19. godine („Matija”, *Mrežno izdanje Hrvatske enciklopedije*, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža”, pristupano 12.03.2020., <http://www.enciklopedija.hr/>).

U Popisu Like i Krbave iz 1712. godine brojni su primjeri osobnog imena Matija i njegovih izvedenica (Kaser, *Popis Like i Krbave 1712. godine*, 256).